

1849.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

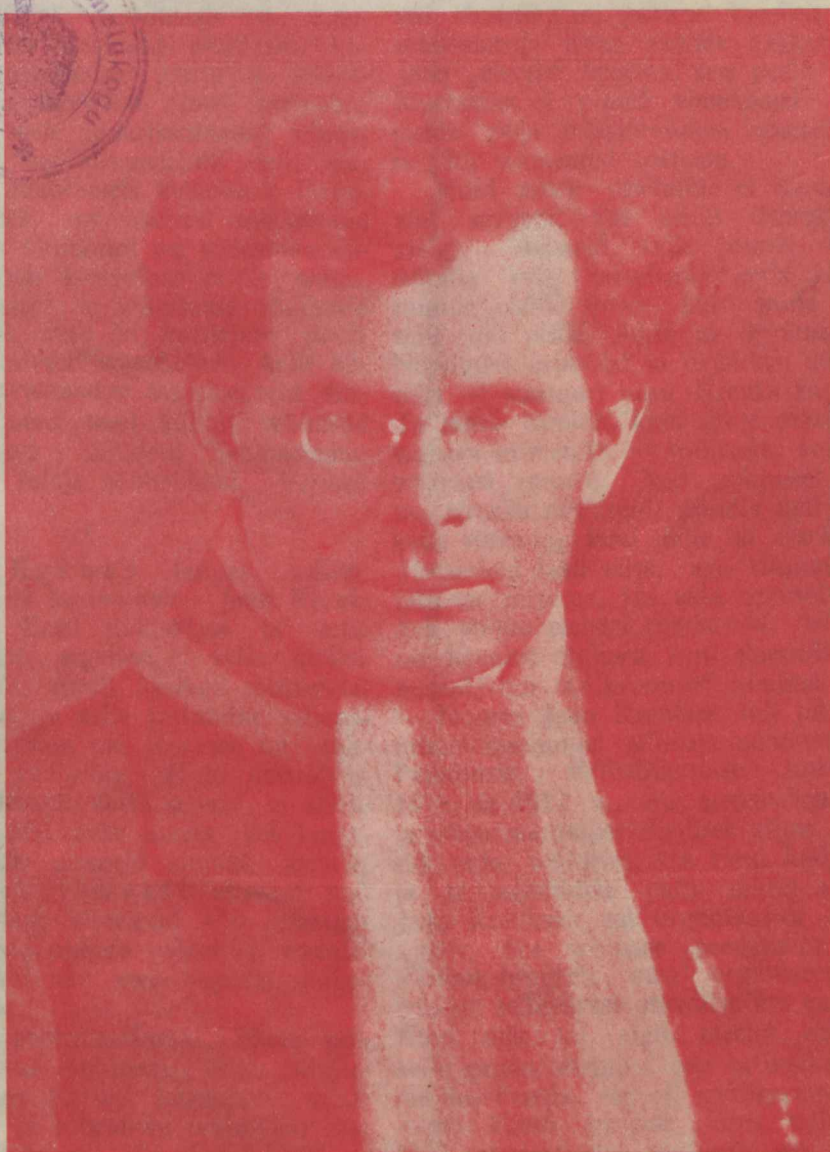
MEIE
NOOR TÖÖLINE

Töölisesnoorsoo kuukiri

Nr. 1

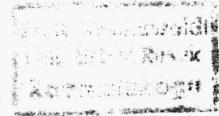
Toimetuse ja talituse: Tallinnas, Gogoli p. 4
Töölise Keldris — Telefon 11-02 ja 13-01

Nr. 1

Jaan Kreuks

August 1923

PE 18051

Langenud seltsimehe mälestuseks

Töölisliikumise ajalugu kirjutatakse selle liikumise tegelaste werega. Terwe klassiwõitluse wältel, aast-aastalt on paremaid seltsimehi langenud wõitluses kodanluse hirmuwalitsuse wastu ja töölisklassi parema tulewiku nimel sadanded ja tuhanded meie anderikkamatest wõitlejatest. Kõik, kes ausameelselt ilma isiklise kasu ja auahnuseta kustumata klassiwaen südamis, on asunud töölisklassi etterinda, kes õhutanud on töörahwa wabastamise mõtet kodanluse poolt waimlisse pimedusse ja willetsusse tõugatud inimestes, kõik need on kurnajate poolt kuulutatud „rahwa“ waenlasteks, kelle kägistamiseks tarwitatakse tsariaegseid seadusi ja, kui need weel küllalt wõimsad pole töörahwa püüdeid lämmastama, siis lüüakse salaja töölisklassi tegelasi maha.

*

Jaan Kreuks langes salaja, äraandlikul teel surmatuna. Jaan Kreuksiga kaotas Eesti töölisklass ja eriti töölisnoorsugu tegelase, kelle taolisi aastate wältel ainult üksikud töölisridadest tõusewad, ja kelle kadumine sellepärast seda walusam on, et raske on tühjaks jäänud aset täita. Kuid noortöölised ei jää silmapilgukski seisma, ei kõhkle üht minutiki selle juures, kes langenud seltsimehe asemele suudab astuda, waid kollektiivselt asuwad nad seltsimehe poolt alustatud töö edasijatkamisele. Seda pidagu töörahwa waenlastes meeles, kui nad meie tegelasi püüawad häwitada.

J. K. oli proletarlane. Lühike pilk tema okkalisesse eluloosse ütleb kõigile, miks seltsimees Kreuks kurnajate wihasem wastane ja töörahwa wabaduse eest tulisem wõitleja oli. Sündinud 1891. a. detsembrikuul Harjumaal Alawere walla Krokla mõisa moonaka pojana, tuli tal juba poisikesena oma ülespidamise eest

muretsema hakata ja kanda kõiki willetsusi, nagu neid tuhanded töörahwa noored tänapäewani peawad kandma. Ühes wanematega linna asudes hakkas noor Jaan „ametit“ õppima, sest peale algkooli lõpetamist ei olnud wanematel ainelist jõudu poja edasiõppimist toetada, waid ta pidi wanemaid toetama.

Kuid ameti õppimine ei olnud tsari ajal kergem, kui nüüd demokraatlisel ajalgi. Meistrid, kelle juures J. K. õppida tuli, tarwitasid teda kõiksugu muude tööde peale, kuid mitte ilmasti selle töö peale, mida ta õppima pidi. Niisugust orjatööd ja orjalikku sõnakuulmist ei suutnud noor Kreuks kannatada. Ta tahtis õppida, kuid mitte orjaks, waid wabaks inimeseks — tööliseks, kes oma wäärtust tunneb. Neil põhjustel wahtas Kreuks meistreid, püüdis igalpool niikaua töötada, kuni talle ta otsekoheseid ülesandeid lasti täita, aga kihutati wõi läks ise minema, kui teda orjapoisiks tahti panna meistri perekonda. Niisugune on Kreuksi elulugu kuni täiealiseks saamiseni, kui ta „kroonut“ teenima kutsuti.

Noores Jaan Kreuksis tuli juba esimestel sammudel wõitleja nähtawale. Elu Peterburis töölisliikumise tõusu ajal 1911. ja 1912. a., siis meremehena sõites ja sõdurina imperialistlikes sõjas täiendasi seda wõitlejat, kes Eesti kodanlusele ja ta agentidele palju muret sünnitas. Jaan Kreuksist sai organisator ja asisaator, kes wiimase peensuseni tundis tööliste hingeelu, oma organiseerimistöo wõimet sellepärast osawaste ära kasutades. Kuid mis tal alati meeles seisis ja kelle organiseerimise eest ta eestkätt püüdis hoolitseda, see oli töölisnoorsugu. Ta terwe klassi instinkt ütles talle wäga õieti, et kodanlus walitseb siis lõpmata ja mureta töörahwa üle, kui meie töölisnoorsoo kurnajate kihwtise mõju alla jätame. Ja kuidas kodanlus töölisnoorsoo

kaswatuse eest hoolitseb, seda näitas selgesti J. K. õpipoisi elulugu.

Kõrge ülesande ees, mida ta nii selgesti nägi, sai isiklik elu, oma käekäigu eest hoolitsemine, talle kõrwaliseks asjaks; selle asemele tuli teine elu, elu wõitluses oma klassiwendade ja -õdede wabastamise eest. Seda teist elu elas ta kõige oma hingega, ta piitsutas halastamata kõiki kõrwalkaldujaid, kes ennast püüdsid isiklisse ellu tagasi tõmmata.

Langenud seltsimehe surma puhul ilmunud kirjutustest loeme: Sms Kreuks oli tugew oma klassilise loomusunnilise instinkti, klassilise praktika, oma läbielatud klassilise elutarkuse poolest. Iga kinniwõtmise, iga kodanluse wäiwalla puhul oli ta jalamaid kohal uusi ridasid korraldamas ja organisatsiooni jalule seadmas.

EKP. keskkomitees oli Kreuks jõud, kes iga klassiwoitluse ettewõtet, iga parteilist sammu oskas hinnata, just selle tegeliku täidewiimise ja tegeliku tähtsuse poolest. Ja seal juures just enese isiklise tegewusega oli ta eeskujuks teistele klassiwoitlejatele, oli tööliklassile tema teenäitajaks ja juhiks.

Weel suuremaks juhiks oli s. Kreuks

aga Eestimaa noorte liikumises, olles EKNÜ. keskkomitee liige 1921. a. peale. Ta oli EKNÜ. alusepanija ja selle põrandaalune kõige tegewam juht.

*

Kreuksi tapmise puhul kisendas kodanline ajakirjandus, nagu harilikult, Wenemaa „agendist“, „õnnelikust“, „fantaseerijast“, „romaanikangelasest“ jne. Nii on see ikka olnud. Ja mida peabki siis kodanlus oma ohwritest muud rääkima, kui halba. Wõib ta poole sõnagagi nimetada, et tööliklassi tegelased ausad, ideelised woitlejad on? Mitte kunagi. Meie ei ootagi seda. Meile on küllalt pilgust, mis heidame langenud seltsimehe töö ja woitluse peale, kui kurnajate wale ja laimu laine tagasi jookseb töörahwa waenlaste eneste kaela.

Neli kuud pärast töölisnoorsoo kaasiwoitleja langemist, mälestame sellega oma seltsimeest, et uue jõu ja nooruse energiaga asume woitluse ridadesse, kust J. K. wägiwaldselt wälja kisti. Noorsoo woitus kodanluse pimestamise ja orjastamise wastu ei rauged, waid me kanname seda woitlust edasi wastu tõuswale päikesele.

A u l a n g e n u l e !

Töölisnoorsoo konwerentsiks

5. augustil astub Tallinnas kokku 1. Eestimaa töölisnoorsoo konwerents. Konwerents on kokku kutsutud Eestimaa Töölisühisuste Üldliidu noorte komisjoni poolt, ja olles sellega eestkätt just töölisühisustesse koondunud noorte konwerents, on tal ometi ka laiem ulatus, sest temast on kutsutud osa wõtma ka töölispartei noored kui ka teised noorsoo organisatsioonid, kes ei taha lõpulikult uppuda kodanluse noorsoo ideede lagedusse ja lagunemise soosse, ei taha saada Eesti tõusikkodanluse rahakoti walwajateks õuopenideks — noorteks faacistideks waid tahawad kaasa minna töölisnoorsooga woitlusse tööliklassi ja ühes sellega kogu inimsoo parema tulewiku eest. Nii ei pea konwerents olema mitte ainult töölisühisuste noorte nõupidamine, waid tema peab esitama kõike seda paremat ja woituswoimulisemat, mis Eesti töölisnoorsoos peitub. Ta peab olema kogu Eesti töörahwa tagawarawäe jõudude ülewaatus, olgugi wäikeses masstaabis.

See konwerents peab saama kogu töölisnoorsoo ühise woituswäerinna wäljendajaks.

Tulgu kõik, kes tahawad woitleda tööliklassi wabastamise eest. Töölisnoorsugu ei lükka oma ridadest wälja ühtegi, kes tegudega näitawad, et nad seisawad klassiwoitluse alusel ja tahawad luua kommunistlist ühiskonda.

See on esimene kord, kus Eestimaa töölisnoored üle maa kokku tulewad ühisele nõupidamisele. Eesti wabariik, kus on peetud lugemata arwul küll kartuli ja köömne, sarwloomade ja kodujaneste pidajate kongresse, ei ole senini woimaldanud töölisnoorsoo kongressi, sest kui kodanlus lõdiseb kaswawa töörahwa jõu ees, siis seda enam tunneb ta hirmu töörahwa aktiivsema osa — töölisnoorsoo ees.

Meie oleme näinud niipalju kodanluse noorsoo kongresse. Meie teame seda arwustuswoimetust ja ideede lagedust, mis

seal on walitsenud. Tullakse kokku, ilma et isegi teataks, milleks. Säetakse kokku päewakord taewast ja põrgust, katsudes seal juures wõimalikult kaugel hoida küsimuste arutamisesest, millistel tegelik tähtsus. Kuulatakse ära referaadid, mis paberilt maha loetakse. Wõetakse wastu sama magedad ja waimu ning sihtide wäsed resolutsioonid, saadetakse terwitustelegrammid riigiwanemale ja haridusministriks, tehtakse üks „omawaheline kooswiibimine“ ja minnakse laiali.

Töölisnoorsool ei ole aega ega tahtmist sarnaseid lobisemise „kongresse“ ja „olenguid“ korraldada. Kui töölisnoorsugu kokku tuleb ühisele nõupidamisele, siis wõtab ta päewakorda küsimused, millistel kogu töölisnoorsoo jaoks eluline tähtsus ja millised kollektiivset läbiaruta-

mist nõuawad. Sellest põhimõttest wälja minnes on ka konwerentsi päewakord kokku säetud.

Meie leiame seal küsimused, nagu : töölisnoorsoo majandusline ja poliitiline wõitlus, organiseerimise küsimus, poliit-haridusline töö, töölisnoorsugu ja sport, noorte komisjonid ja lastegrupid jne. Need kõik on küsimused, mis nõuawad, et kogu töölisnoorsugu oma kollektiivse mõistusega neist osa wõtaks ja nad põhjalikult läbi arutaks.

Oleme meie aga küsimused läbi sõelunud ja ühised otsused wastu wõtnud, siis asume jällegi kõik täie energiaga tööle nende otsuste elluwiiamiseks ja sammume edasi punase wõitluslipu all wastu wõidule.

Tähelpanu!

E. T. Üldliidu Juhatuse wolitusel kutsus E. T. Üldliidu noorte komisjon töölisnoorsoo konwerentsi puhkepäewal 5. augustil, kell 10 hom. Tallinnasse Gogoli pt. nr. 4 kokku.

Konwerentsi päewakord on Üldliidu Noorte Komisjoni poolt järgmiselt kokku säetud :

1. Konwerentsi awamine.
2. Präsiidiumi walimine.
3. Aruanded.
4. Organiseerimise küsimus, ref. Kangur ja Pälson.
5. Töölisnoorsoo majandusline ja poliitiline wõitlus, ref. Allik.
6. Poliitharidusline töö, ref. Reesen.
7. Töölisnoorsugu ja sport, ref. Reesew.
8. Noorte komisjonid ja lastegrupid, ref. Weidenbaum.
9. Ajakirjandus, ref. Meerits.
10. Konwerentsil algatatud küsimused.

Et konwerents tõesti kogu töölisnoorsoo esitaja oleks, selleks kutsugu kõik töölisühisuste noorte komisjonid ühisuste noorte liikmete (kuni 23 aasta wanadu-

seni) koosolekud kokku ja waligu oma esitajad. Kus noorte komisjonid moodustatud ei ole, seal kutsugu ühisuse juhatus noorte koosolek esitajate walimiseks kokku ja moodustagu ühtlasi ka noorte komisjon. Töölisparteide juures olewad noorte osakonnad ja teised organisatsioonid, kes töölisnoorsooga käsikäes minna tahawad, waligu oma esitajad liikmete üldkoosolekul.

Mandaadina on maksew wäljawõte walimiskoosoleku protokollist, millele esimees ja sekretäär alla kirjutanud. Esitusnorm on iga 50 liikme pealt üks esitaja. Organisatsioonid, kellel alla 50 noore liikme, saadawad ka ühe esitaja.

Et kaugemalt sõitwatel seltsimeestel konwerentsist osawõttu kergitada, maksab iga konwerentsist osawõtja 250 mk., milises summast siis kõigi konwerentsist osawõtjate sõidukulud tasutakse.

Igasuguste teadete saamiseks tuleb pöörduda E. T. Üldliidu Noorte Komisjoni poole — Tallinnas, Gogoli puest. nr. 4, tel. 11-02.

E. T. Üldliidu
Noorte Komisjon.

Kõigile „erapooletutele“ noorsoo organi- satsioonidele

Praeguses Eesti riigis ei ole senini iseseiswatele töölisnoorsoo organisatsioonidele wõimalust antud awalikuks teewuseks. Linnatõusiklase lakksaabas ja hallparuni nastlakand on senini eriti tiigewalt astunud töölisnoorsoo turjale, et temalt ärawõtta igasugu eluawaldused peale orjamise wabrikus pingi ja maal adrapuu taga „Küüdu“ ja „Punu“ järel.

Kodanlus on riigi, kunsti, kirjanduse, teaduse, kooli, kiriku, kõik maa ja maa-põue, waimlised ning igasugu muud warandused oma „pühaks eraomanduseks“ teinud ja paragrahwide ja okastradiiga ümbritsenud. Samasuguseks eraomanduseks, nagu kodanlus on teinud maad metsad, wabrikud ja majad, tahab ta teha ka noorsoo liikumist. Muidugi, nad ei tule ütlemata, et noorsooliikumine peab sarnane olema, et ta ainult Harju panga aktsionääride ja põllumeeste kogude huwides tegutseks. Oh ei! Neil on palju sõnu, mille taga seda püütakse peita. Nad seletawad ainult „erapooletust, riiklisel alusel seiswast rahwuslisest noorsoo liikumiset“.

„Erapooletus, riik ja rahwas“, need on kolm walaskala, mille peale kodanlus noorsoo liikumist tahab rajada.

Meie ei taha pikemalt peatada nende kolme „toe“ juures. Meie teame, et kodanlusel on „erapooletu“ kõik, mis tema taskuhuwides tegutseb. Meie teame, et kodanlus mõistab „riigi“ all ainult äri, mis neile „puhast“ annab. Meie teame, et „rahwas“ on neile ainult ülema kümnetuhande rahakott, sest need, kes nüüd „rahwusest“ kõige rohkem suu täis wõtawad, olid alles mõni aasta tagasi kõige

suuremad Korostowetsi kumardajad ja käisid pärast „armast Eesti rahwast“ Seckendorffile maha müümas, kui Eesti-maa tööliste walitsus käe töörahwa higi-ga ülesehitatud wabrikute ja töörahwa waewaga täidetud pangalaekaste järele sirutas.

Meie teame, et praegustes „erapooletutes“ noorsoo organisatsioonides on palju töölisnoori. Veel rohkem on seal aga poolproletaarlasti ja wäikekodanlisi noori, kes kapitali koondumise protsessis täna homme proletaarlasteks muutuwad. Teie poole pöörame meie. Teid tahab kodanlus oma huwides ära kasutada. Teist tahetakse moodustada „erapooletuse“ sildi all fascistlised organisatsioonid, kes seisaks kodanluse rahakoti walwel. Selleks räägitakse teile „riigist ja rahwusest“, „inimsusest ja kultuurist“. Selleks rüütakse Teile kujutada töölisnoorsugu barbaaridena, kes käiwad pussnuga hammaste wahel ja werokapp käes.

Praegusel ajal ei ole kahte teed. Kas ühes waiuwa kodanlusega, ehk tõusewa töölisklassiga. Igasugused sõnad „erapooletusest“ on ainult lobisemine, sest erapooletud on hauas.

Meie kutsume Teid osa wõtma esimesest töölisnoorsoo konverentsist, mis 5. augustil Tallinnas ära peetakse.

Walige: kas ühes kõdunewa kodanlise korruga uppuda lagunemise soosse, ehk minna ühes töölisnoorsooga wastu sotsialistilisele ühiskonnale, wastu minna kultuurile ja inimsusele!

E. T. Üldliidu
Noorte Komisjon.

Müür

Andrei Junõi

Jankel elab juba peaaegu neli aastat keldrikorteris, ja wana müür, mis just akende wastas asub, on tal tüütusenäi hinges närinud.

Jankel'il oli naine, — pikk, kõhn, riiakas, haiglane naisterahwas ja neli last, kõige noorem nendest neli kuud wana. Tänu müürile, mis toa pimedada öö sarna-

seks muudab, nii wõib teda odawama üüri eest pidada, kui harilikult nõutakse. Ta tarwitas oma perega ainult ühte tuba, mille eest kaks rubla kuus tasu maksta tuli.

Iga „esimese“ päewa lähenemine, mil korteri üür tasuda tuli, pani juba wärisema. Peas läks nagu segaseks, ta oleks

nagu kaotanud jalgealuse, magades piinasid teda hirmsad unenäod, milledest päästis hirmukarjatus, mis teda sarnastel iuhustel üles äratas.

Müür, mis nagu rippus üle akende, see õhnestas elu... Pimedus... Igawene läbitungimata pimedus.

Wahest wõttis wõimust mure ja hirm, mõnikord oleks tahtnud ära põgeneda, kas wõi läbi akna, waadates otsa sellele tuumale elukale, mis ära warjas walguse. Müür oli ka Jankeli laste nõrga nägemise põhjuseks. Ta teadis aga, et walge korter on kallis; päikese walguse eest neab maksma raha, palju, palju raha.

Wiimaks aga üsna ootamata tulid inimesed, wendasid ära müüri ja korra läks kõik nii walgeks ja rõõmsaks, — oli tarwis ainult aknakene awada ja tuppa woolas wärske tuuleõhk, mis nagu linnukene, sinna-tänna lehwitas... Missugune ootamata rõõm see oli!

Jankel'il ei lähegi enam peas segaseks, olgugi, et hirmus „esimene“ juba läheneb... Kõik hingawad kergemalt, ise ja lapsed läksid elawamaks... Kui walgus tuppa tungis, puutus silma sellesse kogunud mustus ja perenaine ühes mehega oliwad tegevuses, kuni kõik oli puhtaks, korralikuks muutunud.

„Kõik oleks nagu wabam,“ — ütles naine töö lõpul.

„On ometi õhku...“ wastas Jankel rõõmust särawal palgel.

„Tuba oleks nagu hoopis teine.“

See oli reede hommikul, neljandal „walgel“ päewal. Lapsed magasid akna juures põrandal, Jankeli naine aga oli tee keetmisega tegevuses.

„Hakkame teed jooma, Jankel,“ sõnas naine.

„Ah?“ küsis esimene.

„Mida sa siis nüüd nii mõtlesid?“ küsis naine naeratades.

„Ma mõtlen,“ wastas Jankel, „kui häa on rikas olla.“

„Kuidas sa seda arwad?“

„Waata, kui häa on,“ rääkis Jankel

akna poole waadates, — „missugune õnn on elada, kui müüri pole akende ees. Elu... inimesed kõnniwad... sõidetakse...“

„Sellest ajast saadik, kui meil walge on, maitseks nagu söök'gi paremine,“ ütles naine ja ulatas mehele teekannu ühes leiwaga kätte.

Selle aja sees tõusid ka lapsed üles ja jooksid kõik üheskoos akna juure; silmakesed, need aga särasid nendel ja wahtisid püsimatult ringi.

„Isegi süüa ei küsi nad,“ sõnas naine laste peale tähendades.

„Päike! päiksekene!“ kilkasid lapsed.

Tuppa astub korteri peremees.

„Tere hommikut!“

„Tere hommikut“ wastasid Jankel ja naine.

„Noh, kuidas rõõmustab teid ka wärske õhk?“

„No ütelge,“ lobises Jankel, „ütelge peremees, kas pole tõsi, et meie korter nüüd nii kena wälja näeb?“

„Jah, wäga kena, tõesti wäga kena...“ tähendas peremees, — „aga üür...“

Jankel ja ka naine, mõlemad waatasid ehmatanult üksteisele otsa.

„Et nüüd enam akende ees müüri pole ja tuba walgem, peab üüri kõrgendama.“

Jankel naisega ei wastanud midagi, ainult kurb wari ilmus nende nägudele ja mõlemad jäiwad liikumata istuma, nagu mahalöödult.

„Meile on wist sündimisest määratud, müür silmade ees surra,“ katkestas Jankel esimesena waikuse.

„Mul hakkasid kõrwadki huugama... Kasige õgima!“...“ wahandas pikk, kõhn naisterahwas laste peale.

„Oh, see lõpmata mure!“ oigas Jankel, „tuleb ümber kolida, — rohkem maksta ei suuda.“

Teisel hommikul hakati uut korterit otsima, mida ka wiimaks leidsid, — pimedat ja märja keldrinurga, endise tasu eest... Wene keelest — K. S.

Töölisnoorsugu, sammu siin eel!

Samm sammu järele tungib kommunistiline arusaamine ja wõitluswiis rahwuswahelisse proletariaadi hulka. Weel pole paindlistest juhtidest uinutatud hiiglane wõidetud rewolutsiooniliste põhi-

mõtetele ja taktikale. Weel ei ole ühinenud kogu proletariaat ühisesse rewolutsioonilisse wäerinda. Aga ikka tugewamaks paisub tiib, mille kohal lehwib wერიunane wõitluslipp. Ja ei pruugi mitte

prohwei olla, kui ütelda, et pole vaja kümneid aastaid oodata seni, kuni nüüdsed „suured“ töölisjuhid Vanderwelled, Adlerid, Macdonaldid, Brantingid on samuti ajaloo-prügikasti heidetud ja unustatud, nagu Wenemaa 1917. aasta Tserebellisid, Kerenskisi ja Tscheidsesid ainult kolikambri pühkmete hunikust wõib leida, ning kus ainsaks töölisklassi juhtiwaks jõuks on rewolutsioonilised marksid, nagu nüüd N. Wenemaal.

Põidlapikkuse ja päkalaiuse Eestimaa proletariaat on üks wähestest, kus organiseeritud osa oma määratus enamuses ja üldse töölisklassi aktiivsem kiht nüüd juba järjekindla klassiwõitluse alusel seisab. Wiimsed walimised näitasid seda selgesti. Pea igalpool, kus leidus mingi tööstusettewõte ehk muu proletaarlaste koonduskoht, seisis rewolutsiooniliste töölise kandidaatide nimekirjade poolehoidjate hulk ühel esimestest kohtadest. Ei saa praegu ette kujutada mingit suuremat töölise esitust ehk organisatsiooni, kus mitte ei pääseks mõjule klassiteadlikud töölised.

Ja siiski walitseb Eestis tõusik. Naiwsed inimesed peawad tema wõimu koguni — kui mitte igaweseks, siis vähemalt sama kauakestwaks, kui kõiki jumalast loodud asju. Kus põhjus? Kus jääb siis marksistide õpetus sotsiaalsest rewolutsioonist ja töölisklassi diktatuurist? Kas peab siis Eestimaa proletariaat tõesti lootma „wälise jõu“ peale, kes siin töörahwawõimu maksuma paneks, nagu seda kodanlised prowokaatorid ja „rewolutsioonilised“ sotsid seletawad?

Tõsi, meie töölisklass ei kujuta jõudu, mis üksi päini suudaks walitawatel klassidelt wõimu „üle wõtta“. Meie ei hakka arutama, kas teda arwuliselt rohkem ehk vähem on, kui omanikke. „Demokraatiline“ enamusküsimus, kui seda otsustada statistiliste paberilipakatega, klassiteadlikke töölise ei huwita. See on lihtsalt jõuküsimus. Meie palgatöölised ja teenijad üksi ei jaksaks walitseda majaperemeeste, hallparunite ja kogu talunikude ning teiste omanikkudeklassi üle, kõnelemata sellest, et nad oma walitsuse maksmapanemise püüetes puruks löödaks maa kütirühmade ja linna kaitseliidu täädikide poolt.

Meie töölisklassile on tarwis abiwäge. Ja see on olemas. Selle peab ta endaga kaasa tõmbama, aga ei mitte ootama, kuni teiste maade proletariaat oma walitsuse

maksuma paneb, et siis meid päästma tulla kurnajate käest.

Keda tuleb siis meie klassiteadlikkudel töölistel mobiliseerida oma toetusseks?

Kommunistiline Internatsionaal seadis oma Täidesaatwa Komitee wiimasel koosolekul üles töölise ja talurahwa walitsuse hiiüdsõna ka nende maade tarwis, kus tööstustöölisel ülekaal kogu rahwaarwust. Igalpool on tarwis kehwe kihte tõmmata ühisesse wäerinda wõitluseks kurnaja wastu, nagu see sündis oktoobrirewolutsiooni ajal N. Wenemaal. Eestis on seesugune taktika iseäranis tarwilik maa majanduslise iseloomu pärast. Ainult popse on meil kodanlised andmetel kuni 50 tuhat linge. Aga peale selle kehwad kalamehed, wäikerentnikud endistel mõisamaadel, alewimajakeste „omanikud“, saunikud, kõik talukohakeste pidajad, kes mitte wõõrast tööjõudu ei tarwita (ühelõhuse kohamehed), käsitöölised. Need kihid pole kõige aktiivsemad jõud wõitluses walitewate klasside wastu, aga ilma nende toetuseta on töölisklassil wõita wäga raske, kui mitte hoopis wõimatu.

Neid hulki on tarwis tõmmata ühisesse wäerinda, et koondatud ridades wälja astuda töörahw walitsuse eest. Seda on meie klassiteadlikkude töölise juhtiwad asutused enam kui korra otsustanud. Aga on selles sihis ainult mõni wäike wagu aetud. Walimistel sai töörahw ühine wäerind ainult umbes ühe kaheksandiku kõigist häältest. Kuigi „demokraatlikud“ walimised kunagi ei näita rewolutsioonilise partei tõelikku jõudu, waid see tegelikult ikka suurem on, kui wõib järeldada saadud häälte arwust, nagu seda kodanlisedki lehed pidid tunnistama, ometi on nad teatawas mõttes näitlikud ja õpetlikud. Nendega tuleb rehkendada. Meie oleme veel nõrgad. Klassiteadlikud töölised peawad oma kihutuse laiades töörahwahulkades, iseäranis maal, mitmekordseks tegema.

Mis on siin töölisnoorsoo ülesanne?

— Poolteise aasta jooksul, mil meie noored töölised kawakindlalt töölisühisustesse koonduwad, on siin suuri edusamme tehtud. Küll pole veel kaugeltki kõik noortöölised organiseeritud; iseäranis maal on ees määratu sõõtipõld. Aga siiski ei ole liialdatud, kui ütelda: Mitte siin ei seisaks noortöölise organiseerimise pea-

raskuks. Mitte kõige keerulisem ja teravam ei ole küsimus, kuidas noori palgatöölisi ja teenijaid koondada ühisustesse.

Muidugi jääb noorte palgaorjade organiseerimine tähtsaks ülesandeks. Seni, kunj weel mõnigi karjapoiss ja teenija tüdruk pole oma klassiwendade — ja õdede organisatsioonis, ei wõi ütelda, et meie noortööliste organiseerimine oleks lõpetatud. Ja seda ei näe muidugi meie kapitalismi ajajärgul. Niisama selge on ka, et noorte rakuskäte liikumises kandwamaks jõuks on just palgatöölised ja teenijad, eestkätt aga noor tööstusproletariaat.

Kuid nagu täiskaswanute ees seisab küsimus, kuidas kõiki töörahwahulki koondada, niisama peab ka töölisnoorsugu selle ülesande tähtsamale kohale nihutama.

Kuidas tõmmata noortööliste liikumisse tuhanded ja kümned tuhanded kantnikkude, wäikerentnikkude, käsitöölise, kalameeste, wäiketalunikkude noored, kõiki töötawaid noori? Kuidas ära kiskuda neid kodanluse mõju alt, kuhu neid weetakse koduse kaswatuse, kooli ja kiriku, ajakirjanduse, spordi, laulupidude ja kogu selle rahvusliku sodiga, mille hind — null on üldinimliku kultuuri — tulewa ühiskonna seisukohalt? Kuidas kasutada kõiki noori rakuskäsi — kodanluse tulewikulootust — abiwäeks tööliklassi tagawarawäele — töölisnoorsoole?

Meie peame otsekohe tunnistama: Klassiteadlikud tööliselised pole seni noorproletaarlaste (popside, wäikerentnikkude, keh Wade kalameeste jne.) enamust mitte weel oma poole wõitnud. Walimised näitasid seda küllalt selgesti. Poolproletaarlased on suurel määral weel sotside ja tööerakonna mõju all. Nii wäga kui ka halastamatu tõsiasjade loogika (majandusline wiletus) neid wõitlewale proletariaadile lähenema sunnib, tahawad nad ometi oma olukorda parandada — ilma wõitlusest, „demokraatlisel“ teel, palwete ja märgukirjadega, riigikogu abil. Ja seda lubawad sotsid ning töögid. See usk on juba kõikuma löönud. Osa maakehwe ei looda enam abi demokraatlistelt sõnakõlksutajatelt. Aga kaugelki pole nende klassiteadwus sinna maani arenenud, et nad kõik wõi omas enamuses tuleksid ühes rewolutsiooniliste töölistega.

Kuidas saame need hulgad oma poole?

Enam kui selge, et tubli osa neist ra-

kuskätest kunagi ei jõua klassiteadwuseni. Ainult erakordsed olud wõiwad nad meile lähedale nihutada, nagu seda nägime 1917. aasta tormikeerudes.

Pearaskus kihutuses ja propagandas tuleb wiia just noorte poolproletaarlaste peale.

Noored pole weel nii läbi imbunud kodanlisest ja sotslikust ilmawaatest, nagu täiskaswanud. Nad pole ka seotud selle maailma warajuppidega, mis köidab ka poolproletaarlast, kel oma mullikas ja lambatall. Isegi kesktalunikkude noorsugu tuleb osalt kaasa noorte proletaarlastega, kui ei puudu propaganda ja kihutus.

Sellepärast peab klassiteadlik noor aitamata maa töörahwast ja kogu töötawaid kihte sel teel aja jooksul meie klassi poole wõita, et noorsoo hulgas sinna sotsialismi seemet külwab ja rewolutsioonilise klassiwoitluse põhimõtteid kannab.

Ei saa muidugi olla ainust teed, kuidas korraldada niisugust töötamist töötawa noorsoo keskel. „Demokraatlisel“ korras on iga klassiteadlikkude tööliste organisatsioon — ühepäewaliblikas; mis kestuma peab, see on propaganda ja agitatsioon, ja seks tuleb kasutada iga suguseid abinõusid.

Lastegrupid (lasteaiad jne.) töörahwaste wabastamiseks kodanlise kooliõpetaja ja kirikuronga mõjust, töölislaste kirjandus koolilastele, töörahwa partei osakonnad, noortööliste komisjonid töölisühisuste juures, töötawa noorsoo ühingud, seltsid, spordiosakonnad ehk ühingud, näitemängu- ja lugemisringid, laulukoorid. Siin tuleb klassiteadwuse algidusid noortesse istutada ja siis edasi arendada, wiies noort esiteks lõbuks laulukoori wõi spordiühingusse, sealt töölisühisusse ja partei osakonda wõi noorteühingusse.

See töö annab tagajärgi, kui teda teha plaanikindlalt, wäsimata, igalpool ja kõigi wõimalikkude abinõudega. Wajawaid minna rääkimisest tegudele. Tarwis, et noored oma tule ja energiaga liikuma paneksid hulgad sihile, mida enam kui korra täiskaswanud seltsimehed on arutanud ja otsustanud oma kongressidel ja konwerentsidel.

Noortööliste esimene konwerents, mis nüüd kokku astub, peab ka kõigi töötawate noorte organiseerimisele iseäralist tähelepanu pöörama. Wähe sest, et korru-

tada asju, mis osalt tehtud ehk tegemisel ja kõigil selged. Tarwis leida teed, kuidas mitu korda suuremaks teha rewolutsiooniliste noorte hulki.

Aga seks on waja uudismaad künda seal, kus ta seisab ja ootab — proletaarlist terawat sahka.

Kuhu nüüd?

Eesti koolinoorsoo V. kongress oli „suureks sündmuseks“ meie tõusik-kodanlusele. Mitte sellepärast ei rõõmustanud kodanlus ja ta noored juhid terwe rea noorsoo kongresside üle, et seal isamaa maitselised resolutsioonid wastu wõeti, et IV. kongressil jalgupidi wäljawisatud skoutlus jälle noorsoo „arenemise“ era-pooltuse mustriks kuulutati, waid et V. kongressil Baltimaade mustasärgimehed kätt sirutasid Eesti noorsoole ja missugune käsi südamlikult kongressi juhtide poolt wastu wõeti. — Noored näewad juba ise puuduseid eneses ja nad on tõsiselt nende kõrwaldamisele asunud. Kuid ühtlasi: nad on suutnud alla kriipsutada just isamaalsuse positiiwset külgening praktilist isamaalsust, mis ainult ilusate sõnade tegemisega ei lepi, waid tahab töös ja tegudes awaldu-da. Nii kirjutawad suurustades wanemad „noored“, kes kongressi näo eest hoolit-sesid.

Ei ole raske mõista, mis tähendab „positiivne ja praktiline isamaalsus“, mis töös ja tegudes peab awalduma. Et siin fascistlise nuia ja püssi järele lõhnab, seda on ära tunnud isegi „Uudismaa“ noored. „Uudismaa“ noored on wäga kurwad ja nad kirjutawad oma wiimastes numbrites: „raske on mõista õieti tänapäew noorte psükoloogiat. Ta ei olegi nii lihtne ja läbipaistew, nagu näib wast mõnele.“ Täiesti õige. Ka kodanline noorsugu on midagi pärinud sellest ühiskondlisesest wõitlusest, mis praegu käimas tööliklassi ja kodanluse wahel. Kui kodanlise noorsoo aktiivsed juhid oma isade eeskujul töörahwa orjastamise ideed edasi kannawad ja sellepärast oma „psühkoloogia“ poolest wäga lihtsad ning läbipaistwad on, siis selle wastu on wäikekodanlised noored „läbipaistmatud“, sest neid pigistab kodanlus samuti, kui töörahwa noori, kuid niisuguseid asju ei suuda mõista mitte „Uudismaa“ noored. Seal kurdetakse, et „Läänes ei ole midagi, mis waimlist lendu kõrgusteni tiiwustada

aitaks, ent Ida on werine, ega julge sin-nagi poole waadata“.

Meie ei taha siin tõendama hakata, et kodanline noorsugu aatewaene on. Kui noorsoo aateks seda nimetada, mis inin-sugu wastu wiib paremale tulewikule, ei tunta kapitaali piitsa töörahwa üle, kui töörahwal wabad arenemise wõimalused oma walitsuse kaitse all, kus tõesti wabad arenemise wõimalused kõigile, kes ei wõitle eraomanduse ühiskondlustamise wastu, siis tunnistab iga aus noorsoolane, et kodanlisel noorsool ei wõigi niisugust aadet olla, ega wõitle ta ka kunagi niisuguse tulewiku eest. Kui aga keegi tõendada tahab, et noorsugu peab oma isamaad sellega teenima, et ta wõitleb ühes oma isade-ärimeestega, pangapidajatega ja teiste eraomandusega sahkerdajatega töörahwa wastu, muutub nende raha-würstide ja würstikeste lõõgisalkadeks, siis jah on kodanline noorsugu wäga „aate-rikas“. Seda mõtlebki kodanlus oma „positiivse ja praktilise isamaalsuse“ all.

Et wäljasurewas kodanlises Läänes tõesti midagi ei ole, mis wõiks noorsoole tõukejõuks olla kõrgustikuni jõudmiseks, selle wastu waielda ei saa. Kapitalistline Lääne on noorsoole hoiatuseks, millise ühiskonna korra eest peab inim-sugu kui katku eest hoidma, mis inimsoole orjast, weriseid sõdasid, madalaid omakasu piüüdeid ja miljonid wäljakurnatuid inimole-wusi annab. Kes niisugust ühiskonna korda kiidab, selle ühiskonna arendamist noorsoole ideaaliks seab, see on inimsoo waenlane. Sel ei ole ausust, sest ta püüab autuid tegusid ausateks kujutada.

Kuid wäga loomulik on nende wäikekodanliste noorte juhtide põlgtus Ida wastu. Töörahwa riik on alles wiis aastat püsinud. Uus ühiskondline kord, millise üle kirjutatud on paksud raamatud waimustawate sõnadega, on wõidelnud ja wõitleb igapäew ferwe ilmaga. Lääne tsiwiliseeritud krooni- ja troonikandjad on wiie aasta jooksul jõudnud lugemata rea weriseid kokkupõrkeid ellu kutsuda, et Idast tulewat hädaohtu kodanlisele riigikorrale kõrwaldada ja rewo-

1. mai rongikäik Tallinnas 1923 a.

1. mai rongikäik Tartus 1923 a.

lutsiooni hälli Wenemaal purustada. Kes selles wana ja uue ilmakorra wahel käiwas wõitluses ei oska näha waimustawat ja ilusat, kes unistab rahulikust õnneaia kätte jõudmisest ja parema ühiskonna eest wõitlemisest kõrwale hoiab, see on armetu inwaliid. Aga ärgem nõudkem liialt palju wabameelsuse wetes purjetawatelt juhtidelt! Äрге nõudke, et nad peawad Ida „werised“ wõitlused õigeks tunnista-ma. Nad on inimsuse austajad. Nad pole weel klassiwõitluse raudsete seadusteni kaswanud. Inimsuse poolehoidjad, kes kaswanud on werises kapitali wõimkon-nas, ei salli wõitlust, nagu Rooma paawst patuseid. Kuid wõitlus kestab ikkagi edasi ja otsustawal silmapilgul sülitawad inimsuse jutlustajad oma usutunnistuse peale ja lähewad kodanlusega ühes töö-rahwa wastu.

„Elame siin eelarwamiste traditsiooni-de isamaal, mil tänapäewa üle walitseb ühiskonna ebajumal — materialism. Oleme seotud käsist ja jalust ajapuuduse ja aine-lise seisukorraga. Puutume kokku kõik-suguste seltskonna kihtidega, millistel on igapähe oma huwid? Kes näitaks õige tee, kes ütleks, mis sihis tuleb ehitada tä-nawaid?.. Noored wõtawad kergeste tuld kõigest, mis ilus ja waimustaw, kui ainult oleks, kes neid jõude juhiks.“ Waa-dake, niisugune on nende noorte „pshüko-loogia“, kes poliitika peale põlglikult alla waatawad ja elust ilusat ning waimusta-wat sädemekest otsiwad. Öeldes niisu-guste noorte hädaldamiste puhul, et see on pankroti tunnistus ja waimuwaesus tähendaks liialt tõsiselt wõtta „Uudismaa“ noorte wesistamisi ühiskonna ebajumala materialismi üle. Nende ülespuhutud meelepaha kodanlise ühiskonna ebajuma-late üle kestab seni, kuni nad osaliselt wõi terwelt nende ebajumalate peremehed. Seda asjaolu oskab kodanluse aktiivne noor-sugu arwesse wõtta ja selle järele seab ta oma tegewuse programmi.

Suurem ülesanne kodanlise noorsoo fascististel juhtidel on kiiresti, wähe-ma targutusteta ja hästi meelitawa tasu eest noortsugu wõitlusesse wiia tööliklassi ja eriti töölisnoorsoo wastu. Ei ole raske wäikekodanlistele noortele „selgeks teha“, et neil pangahärra poegadega ühised hu-wid on tulewikus. Kellegile ei ole tee kinni kuldjumala templisse. Ainult on tarwis selle armastatud kuldwasika waen-lasi kahjutaks teha. Lugege V. kooli-noorsoo resolutsioone skoutluse, rah-

wuse, hariduse jne. küsimustes ja imes-tage, kuidas fascismi uss noorsoo hinges-se juhitakse. Kurnajad ei nimeta wõit-lust oma olemise eest õige nimedega, waid see peidetakse kõiksugu isamaa armastuse, parema tulewiku ja inimsoo hea käekäigu maske taha.

Niiwiisi kindlustab fascistline liikumi-ne omale seljatagust. Selle rööwbande üheks tugewaks küljeks ongi see, et nad toetawad oma tegewuses laialiste tööta-wate kihtide peale. Nad on walmis lu-hama töölistele ja töölisnoorsoole raasu-kesi härrade laualt, kui aga selle hiina eest suudetaks osta poolehoidu ja toetust oma wõimu maksmapanemiseks.

Eesti fascistline liikumine noorsoo seas on alles lapsekingades. Kuid ta wõib kiiresti kaswada. Sest mitte asjata ei käi Käbinid ja Juhansonid „sõpruse“ side-meid loomas Soomes, Lätis ja Leedus. Mitte ajawiiteks ei asutatud Balti noorsoo liit, kuhu tahetakse tõmmata kõike wäljas-pool „poliitilist“ wõitlust tegutsewaid noori. Nii kogutakse lõõgisalku, kes kord isamaale peawad kasu tooma. Praegu on ka Eestis seisukord niisugune, et ko-danlise noorsoo aktiivsemad juhid püüa-wad sidet luua rahwuswahelise fascistlise noorsoo liikumisega, eestkätt Baltimaade fascistidega, nendelt midagi õppida ja noorsoolasi kaasa tõmmata fascistlisele liikumisele, et neid siis liikuma panna tsiwilisatsiooni nimel töölisnoorsoo, kui barbaarse Ida poolehoidjate wastu. Tere-likult on kawatsusel tööliliikumise ja nende klassiwõitluse organisatsioonide purustamine.

Seda hädaohtu meie noorte fascistide-poolt ei tohi tähelpanemata jätta. Töölis-noorsugu peab oma mõju maksma wane-ma ka koolinoorsoo seas, et sinna rah-wusliku pimestamise poliitika asemele uut rahwuswahelist inimsoo wabastamise po-liitikat istutada.

Onneks pole meie tõusik-kodanluse wiis aastat weel suutnud terwet noorsoo liikumist ära kihwtitada. Weel pole täieste waikinud rewolutsiooniline süda-me tuksumine noorsoos. Tsaariwalitsuse surwe ajal, kui unistati koolinoorsoo kes-kele täielisest inimsoo wabanemisest kapi-tali ikke alt, öeldi wabameelsete poolt see loomulik olewat. Nüüd demokraat-liste kooli sandarmide walitsuse ajal on see weel loomulik. Sest muutunud si-suliselt endisega ei ole midagi, mis kas-wataks teistsuguse arusaamise noortesse

ühiskonna korra vastu. Muidugi ei taha meie „erapooletud“ noorte juhid seda mitte tunnista. Kuid marksistlikelt mõtlew noorsugu ei kahtle, et laialised koolinoorsoo kihid juba nüüd mõistavad, et muutunud endise ajaga muud ei ole, kui worm. Kodanlus on teise kesta sisse pugunud, süda on endiselt must ja räpane; omakasupüüdmine, töörahwa kulul elamine ning praalimine on jäänud endisel selle kihi „kõrgemaks“ waimliseks eluawalduseks.

Töölisnoorsugu on walmis terve noorsoo liikumise õigetes radadesse juhutamiseks tööle hakkama. Kui wabameelsed noored ei tea, mis sihis nad peawad oma tänawaid ehitama, siis on töölisnoorsugu esimeseks walmis näitama, kuidas seda peab tegema. Meie teame, et need noorhärрад kõrgilt naeratawad, arwates meie abi tühiseks ja kahjutoowaks. Siiski ei sunni see meid taktikat muutma. Meie

küsimise, kuhu nüüd? Kuhu mõtlete jõuda mustasärgi kaitse all? On olemas kaks teed — kas käsikäes kodanlusega wõi kodanluse vastu ühes töölisnoorsooga. Wahepealsed rühmitused liituvad kas fascistlike noortega ehk töölisnoorsooga. Kuhu tahate teie uudismaalased liituda?

Töölisnoorsoo ülesanne käesolewal silmapilgul on laialiste noorsoo kihtide keskel selgitustööd teha noorsoo ees seiswate küsimuste lahendamiseks. Meie peame noorsoo päästma fascistide lõast, takistama, et noorsugu ei muutuks iseenese häwitajaks ja käputäie töörahwa kurnajate tööriistaks. Ja selles wõitluses saajapealise fascismiga leiame poolehoidu ning toetust kõikide ausate noorsoolaste poolt. Selles wõitluses tekame ka tuhandetele noortele näidata seda, mis wõitluse ilusaks ja waimustawaks teeb. Meie algame oma tööd, olgu wastaseid kui palju tahes.

Kodanlisnoorsoo „suurpäewad“

Tänawu aastane kewade oli Eesti kodanlisnoorsoole õige elawaks ajaks. Ta oli neile kongresside ja konwerentside kewadeks, mida „Uudismaa“ ise nimetab „noorsoo liikumise suurpäiwiks“. Ja eks ta ole ka tõsi, armsal Maarjamaal peetakse rida kongresse ja konwerentse, isegi Balti kodanline noorsugu austab wõeruskäiguga nende kodumaad. Neid kongresse kõiki üleslugedes saaksime õige kirju ja pika rea. Olgu siis ainult neist tähtsamad — 5. ja 6. aprillil peetakse Tartus koolinoorsoo kongress, siis Tallinnas väljaspool kooli tegutsewa noorsoo kongress ja skoutide ülemaaline kongress. Samal ajal aga peetakse ka Balti noorsooliidu asutamise konwerents ära. Sel konwerentsil asutatakse Baltimaade noorsoo ühingute liit, kuhu pidawat kuuluma kõik Balti riikide noorsoo ühingud. Liit on aga muidugi „väljaspool poliitikat“ ja ta korraldab ainult ühiseid noorsoo päiwi ja wõeruskäike Baltimail. Sõnaga, üks wäga sõbralik kultuur-internatsionaal, milles aga poliitikat „sugugi“ ei aeta.

Iseenesest, pealtwaadates, on see kõik wäga ilus ja süütu asi. Baltimaade noorsugu korraldab üksteise juure wastastikku wõersilkäike, kohwiõhtuid, tutwustawad üksteist wastastikku oma kodumaa kultuuriga, laulawad oma isamaa hümne,

kolistawad mööda kodumaa muuseumi ja teatrit — sõnaga, kuldne noorus on nii wäga rõõmus nende kätewõidetud demokraatlike wabaduste üle. Eks ole nemadki selleks südilt kaasa wõidelnud. Eks olnud nemad need südikamad tööliste kontidemurdjad klassiwõitluse päiwil.

Kas piirdub selle liidu tegewus ainult kultuurilise tööga? Selle juures lubatagu meil pisut kahelda. Kas on see uuesti asutatud Balti noorsooliit tõesti väljaspool poliitikat seisew wõi mitte, — seda tuleks lähemalt silmitseda. Ja töölisnoorsugu peab sellest eeskätt huwitud olema.

Sellesse liitu kuuluvad kõik Baltimaade noorsoo ühingud. Kas olid sellele asutamise nõupidamisele kutsutud ka Baltimaade töölisnoorsoo esitajad? Ei olnud. Ja kes olid selle liidu asutamise ettewõtjad ja juhid? Kas tõesti väljaspool poliitikat seiswate ühingute juhid? Jällegi — ei olnud! Selle liidu loojad kehastawad endas Baltimaade reaktioonilisemat noorsugu. Läti noorsugu esitab Läti rahwusliku noorsoo ühingu juht Pone, tuntud Läti fascist, kes organiseeris 1. mail tööliste meeleawalduse peale werise kallaletungimise. Leedu noorsugu on aga Leedu kaitsepolitsei agendi näol esitatud. Eesti esitaja, noorhärра Käbin, püüab kõigiti oma naabrite eeskujul talitada,

mida näeme Tartu koolinoorsoo kongressi juhtimisest. Eesti kodanline koolinoorsugu, kes klassisõja päiwil südikam tööliste pussitaja oli, ei taha ka kuidagi nendest Läti ja Leedu fascistidest maha jääda. Tõsi küll, 1922. a. Wiljandi kongressil walitses tema seas patsifistline meeleolu, kuid tänawu aastasel kongressil Tartus tõtati seda wiga heaks tegema, et sammu pidada oma naabrite fascistidega. Skoutism, mille wastu nii ägedalt minewal aastal wälja astuti, leidis tänawu tema poolt heakskiitmist, soowitatakse koguni, et Eesti olude kohaselt areneks, s. t. Eesti fascismi kohaselt. Wõetakse kiirelt otsus wastu, et „Uudismaa“ ei kirjutaks midagi, mis riikliselt ja rahwusliselt sei-

sukohalt mitte soowitaw oleks. See selgeks tõenduseks selle liidu mitte wäljaspool poliitikat seismise üle. Ehk on see Baltiriikide noorsoo wäljaspool poliitikat seismise tundemärk, kui sinna auwõõrana terwitama kutsutakse tuntud Läti tööliste kägistajat Seksis't — Läti esitaja Eestis.

Neist faktidest on küllalt, et ära tunda selle liidu tõsist nägu. See liit on organiseeritud, et tööliklassi jõudu ja tema arusaamist nõrgestada.

Aga Baltimaade töölisnoorsugu seab sellele „parteitule“ liidule wastu Baltimaade töölisnoorsoo ühise wäerinna, ega lase ennast oma wõitlusest silmapilgukski kõrwale kiskuda.

Ka tööliissport ei jää tõkete taha seisma

Spordi seltsi „Herkules'e“ sulgumisega taheti spordi liikumisele tööliste seas tõkeid teha. „Herkules'e“ spordi harrastamise abinõud konfiskeeriti demokraatliste wõimude poolt kui „poliitika“ tegemise atribuudid, ja wist ei ole enam lootust, et töölisel oma pennide eest muretsesud spordi abinõusid weel näha saawad. Kuid jääwad töölisel sellepärast spordi wastu külmaks, wõi jooksewad wiimased tööliis-sportlased nüüd kodanlistesse seltsidesse, et seal „tuntud suuruste“ armust jalgpalli ehk turnimisrõngaid puudutada?

Ei sünni ühte ega teist. Igapäewkaswaw huwi spordi wastu tööliste seas tõendab, et waatamata näruste tingimiste peale, milles töölisel oma kehalist kultuuri peawad arendama, tööliis-sporti liikumise ümber ikka suuremal arwul töölisnoorsugu kogub. See tõendab omakorda, et töölistele on wõõras wanas spordi ilmas walitsew arwamine ja silmakirjalsus, nagu oleks sport mingisugune omaette liikumine, kus poliitikat ei tehta ja kus klassiwahede peale ei waadata.

Kodanlisel spordi seltsid, kes enesest wäljaspool klassisi seiswaid ühendusi kujutawad, on oma sallimatuse poolest tuntud nende vähemate wendade wastu, kes mitte „oma poisid“ ei ole. Ideoloogiliselt on meie Kalewid ja Spordid rahameeste ja tõusikute aatekandjad — wärawawahid kodanluse isamaa spordiwäljal. Spordi organisatsioon kasutati enne ja kasutatakse nüüd weel suurepäralisemalt kõigis kapitalistlikes maades mitte ainult massede

kaswatamisel kodanlises waimus, mitte ainult töölisnoorsoo ärameelitamiseks poliitilisest wõitlusest, waid kui walgekaartlisi löögisalku kodanluse ainuwalitsuse maksmapanemiseks. Pole waja sedes suhtes meie „sportlaste“ tegewusest näitust tuua.

On sellepärast täitsa loomulik, et tööliklassi hulka kuuluw wõi tööliklassiga kaasatulew noorsugu teistsuguseid organisatsioonilisi worme otsib oma spordi harrastamiseks, kui seda suudawad pakuda kodanlisel spordi seltsid. Muidu ei põrkab ka spordiliikumises tööliklass kodanluse politseiga kokku, sest klassilisel iseloomu ei warja töölisel oma spordi harrastamises mitte. See kokkupõrge on aga paratamata.

Milline on spordi ülesanne? Missugune tähtsus on kehalisel harjutusel? Kas piirdub see ainult kehalise jõu kaswatamisega selle sõna kitsamas mõttes, wõi awaldub inimese lihaksete tugewnemine mõju ka waimlise elu peale? Wiimase mõju inimese peale on ümberlõkkamata; kuid just selle wiimase ülesandega ei saa kodanlisel spordi seltsid toime, waid wiivad oma liikmeid waimlises arenemises tagurpidi. Meie sportlastele on keha kultuur ainult ajawiide, ent mitte abinõu inimsoo wabastamises kapitali ikke alt.

Edasi, kehalise harjutustega ei saawutata siiski üksi neid eesmärke, mis on kokkuwõetud sõnades: terwes kehas terwe waim. Kas hakkab mõni terwe mõistusega inimene tõendama, et kehaline harju-

tus, kui me seda saaksime ka kõige paremate ja uuemate teadusliselt põhendatud meetodide järele, kõrvaldab inimese organismi pealt niisuguste häwitavate tegurite mõju, nagu on alatoitus, korteri kitsikus, wiletsad töötingimised, töörahwa hulkade waimline pimedus, kehakatte puudus jne? Eemale kistud tegelikust elust ja igapäewasest wõitlusest oma parema seisukorra eest, muutuks sport tööliste ainult kapitali kuldjumalale lisa ohwri toomiseks ja saaks majanduslisele wõitlusele kammitsaks.

Spordi mõju on tööliklassi wabastamiseks kurnajate ikke alt suur ja mitmekülgne. Sport peab töörahwa kultuurhariduslisse töösse kui lahutamata osa kuuluma, sest ainult käsikäes sellega minnes suudame keha ja waimlise kultuuri terwena panna oma klassi teenistusse.

Sellepärast ei leidnud kinni pandud spordi selts Herkules mitte wõimaliku olevat teiste kodanliste spordi seltsidega liituda, sest see oleks tööliisspordi seltsi tegewust halwanud ja ta selgeid eesmärke tumestanud. Töölistel-sportlastel tuleb ülemaailises ulatuses asuda spordiliikumise elustamisele. Tallinnas, Tartus, Pärnus, Narwas, Wiljandis ja Walgas waja ellu kutsuda spordi seltsid, tegewuse piirkonnaga maakondlikes ulatuses. Niiwiisi organiseerides suudaksime igalepoole spordi osakondi asutada ja tööliisnoorsugu liikumisele kaasa tõmmata. Organiseerudes wäheamas ulatuses liituksime ülemaailises ulatuses kõigi tööliisspordi seltside liiduks, kus oma tegewust wastawalt ühtlustaksime.

Nüüd mõni sõna kehalistest harjutustest. Praegusel silmapilgul on iseäranis tähtis, et harjutused oleksid kaasakisku-

wad, kerged ja huwitawad. Nõukogude Wenemaal, kus tõsiselt on asunud tööliisspordi arendamisele, pööratakse pearõhku masseliste harjutustele, kergele spordile ja kõigile sellele, mis äratub tööliisnoorsoos elawat huwi ja laialist poolehoidu. Kuigi demokraatlikes riigis tööliste seltside tegewus mitmesuguste takistuste tõttu (ruumide puudus, spordi platside leidmise raskus jne.) lonkab, siiski peame wähem eeskujuga wõtma kodanlistest seltsidest, kus tegewus äärmiselt eluta ja tootes on.

Teistsugune taktika on nn. Ameerika Kristlikkude Noortemeeste spordi ühingu. Seal arendatakse kergematleatikat, masselisi wõimlemisi. Grupede omawahelised wõistlused, siis raioonidega teiste linnade spordi osakondadega — need on abinõud, millega noori seotakse oma seltsidega. Ja täieste loomulik on tung omawaheliste wõistluste peale, et seal wõita. Meie peame ainult selle eest hoolt kandma, et need wõistlused omaksid klassilise iseloomu ja aitaksid noortes proletaarlastes kaswatada wõitluse tahtmist oma klassi wastase wõitmiseks.

Ruumide küsimuses peab tööliisorganisatsioonidega kokku lennima. Harjutusplatse peame järelandmata omawalitsuslistelt asutustelt (linnade wolikogud, wawalitsused jne.) nõudma. Kuid seisma ei wõi päewakski jääda tegewusplatside pärast. Küllalt leidub wabas looduses suwel platse, et harjutusi teha. Tööliiskumine ei jää ühegi takistuse pärast seisma. Tööliissport ei tunne niisamuti takistusi.

Edasi, ka spordi alal! See on meie wõitluse hüüdsõna.

Isamaalised issanda karjalambad ja kommunistlised hundid

Mälestused „I. ülemaailiselt noorsoo kongressilt“

Kui siseminister ja kindralkuberner ühes isikus — härra Einbund töölisajalehed sulgunud oli ja 7. aprillil ka „Noore Töölise“ kinni pani, siis astus 8. aprillil 1923. a. wäikese wabariigi kuuenda eluaastal kokku „I. ülemaailine noorsoo kongress“ kindlas usus ja lootuses, et ükski kommunistiline „röögatuse“ nende waikset lobisemist ja armast flirti-

mist ei sega, waid ainult kodanline ajakirjandus ohtralt kiitust jagab armsale Eesti noorsoole, kes ei taha poliitikaga tegemist teha teps, waid ilma selleta saada nagu kord ja kohus terwitustelegrammi riigiwanemale ning wannub igawest truudust isamaale.

Kuid kodanlised noorhärnad eksisid tsipakene. Et tolle kongressiga nii suurt

lärmi tehti ja talle kohe „ülemaaline“ pitsat otsa ette löödi, siis arwas ka tööliskoorsugu ennast õigustatuks temast osa võtma ja saatis oma esitajad, sest ei võinud ju ometi arwata, et kõiksugu tunglad ja punglad, kelle olemasolust kuulda ainult eelarwe arutamise puhul riigikogus, millal neile toetust määratakse, ennast „ülemaalisteks“ noorsooks tahawad pa-sundada.

Läksime sinna. Kõik nagu ühel kodanlisel kongressil olema peab. Noorhärradel targeldatud kraed kõrwuni ja preilid aina lõhnawad odoride ja remediaate toodangute järele. Nurgas laud paberite ja sullepääde wirnadega. Tsuskame omad mandaadid preilikesele, kes sarnase energiaga sullepeaga tindiklaasis puurib, just kui otsiks ta sealt Hiiu nahwat, nina alla. See waatab mandaati, teeb hääle, mis „a-a“ ja „o-o“ wahepealne, palub wabandada ning läheb „kusagile kellegiga rääkima“. Tuleb siis natukese aja pärast tagasi, wabandab weel kord ja ütleb, et kahjuks ei wõi kongressi kaarti wälja anda, sest küsimus, kas meile häälewõi sõnaõigust anda, ei olla weel otsustatud, seniks wõida aga saalis istet wõtta. Wiskame omad kilid warna ja läheme saali. Ootame. Ootame tund ja poolteist. Ootame weel weerandtundi. Siis astub kõnetooli üks noorhärja ja ütleb, et seesinane kongress on awatud ja tema on see mees, kes ütleb need seatud terwituse sõnad üle-Eestimaalise noorsoo ühenduse poolt. Keegi härra terwitas ka haridusministeeriumi poolt. Ka üks kristlik öde keerutas oma raswaseid silmi taewa poole ja terwitas. Olid ka wäljamaa terwitajad: Lätist ja Leedust. Ei mäleta, kumb neist omas kõnes wäga selle üle imestust awaldas, et niihästi Eesti kui ka tema kodumaa üle üks ja sama päikene paistab. Läksime siis meiegi terwitama. Ütlesime, et oleme tööliskoorsoo poolt, mis kogu noorsoos suure enamuse sünnitab. Et Eesti demokraatlisel wõimud senini wõimalust ei ole annud iseseiswale tööliskoorsoo organisatsioonile awalikuks tegutsemiseks, siis on „erapooletusse“ noorsoo organisatsioonidesse palju tööliskoorsugu koondunud, keda kodanlus nüüd oma oheliku otsa tahab siduda. Praegu tammuwad nad aga soos ja ei tea, kuhu minna, wõi mis teha. Kui nad sinna sohu ära uppuda ei taha, siis tulgu nad ühes tööliskoorsoo-ga wõitlema uue, parema tulewiku eest.

Kodanline noorsugu, kes senini kõigile terwitajatele, isegi haridusministeeriumi esitajale hoolega plaksutanud oli, wõttis meie terwitused hauawaikusega wastu. Olid terwitused läbi, asuti kongressi juhatusel walimisele. Seame omalt poolt kandidaadid üles. Siin sünnib aga midagi ootamatut. Noorhärja, kes senini kongressi juhatusel, teatab kogelewäl häälele, et kahjuks ei olla tööliskoorsoolased kongressi liikmed, sest nende mandaatide küsimust wõida alles mandaatkomisjoni aruande järele otsustada, seni wõida meile aga ainult sõnaõigust anda. Waidleme sellele wastu ja nõuame omale hääleõigust. Ei aita. Pannakse hääletusele, mille juures meie hääli ei loeta ja otsustatakse meile ainult sõnaõigust anda. Protesteerime. Siis asuwad kodanluse wõimakesed „juhatust tegema“. Pikkade waikeluste järele saadakse see kokku ja asutakse mandaatkomisjoni walima. Meie esineme jällegi oma nimekirjaga. Sama saatust. Hääletamisel sirutame aga ka meie omad käed mandaatidega kas poolt wõi wastu üles; neid jällegi ei loeta, waid wõetakse arwesse ainult käed, mis kollast kongressi kaarti pihus hoiawad. See näitas, millist kartust pursuide pojad ja tütreid tööliskoorsoo eest tundsid. Oli ju neil ometi kongressil 2,3 enamus, aga siiski ei julgenud nad 1/3 hääleõigust anda.

Peale mandaatkomisjoni walimist tahakse waheaeg ja minnakse raskest ja wäsitawast tööst keha kinnitama ning waimu wärskendama. Peale waheaja hakatakse päwakorda kokku seadma. Tööliskoorsoolased panewad omalt poolt ette päwakorda wõtta tööliskoorsoo majandusline ja poliitiline seisukord. Noorhärjad hädas — ei olewat referenti. Meie teatame, et wõime nende kaelast selle suure ja raske kohustuse ära wõtta ja omalt poolt referendi määrata, sest iga tööliskoorsoolane tunneb omal turjal, milline ta majandusline ja poliitiline seisukord Nüüd noorhärjad wabandama, et kongressi aeg wõida selle tõttu liig pikale weni-da. Tähendame, et kui päwakorda on wõetud sarnased punktid, milliste tähtsus mullusest lumest palju suurem ei ole, nagu „noorsugu ja esteetika“, siis kongressil aega peaks leiduma ka tööliskoorsoo majanduslise ja poliitilise seisukorra arutamiseks. Teeme ka teisi ettepanekuid päwakorra kohta. Teewad seda omalt poolt

ka kodanlised härrad. Kuid peale kahe-tunnilise ühel kohal tammumise wõetakse siiski esialgne päewakord vastu.

Wahepeal esitatakse mandaatkomisjoni aruanne, kus kodanlised noorhärрад meile ainult sõnaõiguse lubawad, põhjendades, et meie kui töölisühisuste noorte komisjonide ja EISTP noorte osakordade esitajad ei ole iseseiswalt rahukogus kõigi paragrahwide järele registreeritud. Ju hime tähtelpanu selle peale, et töölisühisused ja EISTP ometi registreeritud on. Kehitatakse õlgu. Nõuame omale hääleõigust. Ei anta. Asutakse aruannete juure. Waieldakse jällegi pikalt ja laialt, kes aru peab andma ja kui kaua aega. Asi ei nihku. Wiimaks teeb üks noorhärра ettepaneku töölisnoorsoo esitajatelt ka sõnaõiguse ära wõtta, sest ei olla ikka ilus, kui „noored kommunistid“ härrade kongressil on. Jällegi werstapikkused rääkimised ja lõpuks tõusewad kodanliste noorhärrade ja preilide walged käed, kõigi manikööri nõuete järele puhastatud küüntega ja hääletawad töölisnoorsoo esitajate sõnaõiguse maha, mis peale meile ettepanek tehakse kongressilt lahkuda. Meie ei loe aga sugugi tarwilikuks, kongressilt, kuhu meid töölisnoorsugu saatnud, lahkuda, waid jääme edasi istuma. Ei saanud siis kodanluse „kasumets“ muud teha, kui wõttis toolid ja pingid kaenlasse ning kolis teise tup-

pa, kuhu keerub ukse peale ette seati, et meie sissepääsu takistada. Andsime sisse protesti ja lahkusime „Internatssonaali“ saatel majast, kus kodanline noorsugu ilutsema jäi.

* * *

Peale selle oli, nagu kodanlistest ajalehtedest näha, kodanline noorsugu oma kongressi kiiresti maha masindanud. Loetud paberilt ette weerandtunnilised referaadid. Keegi muidugi sõna ei wõtnud, sest kõigi meeled olid kinni õhtuse teelaua juures, kus head flirtimise wõimalused, wõeti vastu wärwitud resolutsioonid, lauldi „isamaahümni“, tehti sõoming ja jooming ning oligi lõpp sel kongressil. Kodanline ajakirjandus laulis aga kaua pärast „noorte kommunistide barbaarsusest“, kes kurnajale armsate noorhärrade ja preilikeste ilutsemist segama olid tulnud ja ütelnud, et nemad mitte sõnade mulistamiseks kongressile ei ole tulnud, waid selleks, et kongress, mis ennast „ülemaaliseks“ nimetab, niisuguseid asju tegelikult arutaks, millistel noorsoo kohta üldine tähtsus.

„Ülemaaline“ kongress, kus ninamees-teks kodanluse wõsud olid, näitas aga weel kord, et tema ei leia mingisuguseid uusi sihte ega teesid noorsoo liikumisele, waid jääb edasi kõduwema ja mädanema kodanlise lagunemise soosse.

Töölisnoorsoolane.

Kroonika

Üleilmiline kommunistiline noorsoo liikumine

Saksamaa

Saksamaa Kommunistliku Noorsoo Ühingu kongressil, mis lihawõtte pühadel ära peeti, oli Saksamaa ühingu edaspidiseks tööks õige suur tähtsus. Sel kongressil oli teiste tähtsate küsimuste seas kaks tähtsat peaulesannet: III. kongressi otsuste elluwiiimine iseäranis töötawa noorsoo hulkade seas wabrikuis ja teiseks, ühingu töö seadmine wastawalt poliitilistest silmapilkudest tingitud wõitlustele. Mõlemad küsimused, mis hästi ette walmistatud olid, lahendas kongress täiesti. Esimese küsimuse kohta wõttis kongress kindla joone, s. o. töölisnoorsoo hulka-des töötamisküsimuses tuleb nimelt muuta ühingu sotsiaalset koosseisu töölisnoor-

soo kasuks, ühingu töö pearaskus tuleb rajada töötamisele tööstus-noorsoo keskele, asudes kawakindlale kommunistliku noorsoo rakukeste loomisele tööstus-ette-wõtetesse. Kongressi wõib ka kordaläinuks pidada wastawate isukohtade wõtmises käesolewa silmapilgu poliitiliste ülesannete üle, nagu: wõitlus ähwardawa uue ilmasõja, militarismi ja fascismi vastu, wõitlus proletaarlise omakaitse loomise, ühise wäerinna ja noorsoo igapäewase partei wõitluse tõmbamise eest. Saksa ühingu töö tulemused on aasta jooksul märksa kaswanud.

Saksa ühing on ka hiigla töö korda saatnud tegelikus militarismi wastases wõitluses, nagu Ruhri okkupeerimise pu-

hul, töötades käsikäes Prantsuse K. N. Ü-ga; ühtlasi on ka hästi korda läinud rahvusvaheline kampagne.

Rakukeste loomises on tegelikku juba märgata; nii on Saksa ühingul õige tugew kogu tööstusrakukeste kaunis hulga-kese liikmetega, — ja seda on saawutatud õige lühikesel töötamisajal.

Hamburgi kollaste ühinemise kongressi puhul korraldas ühing terve rea hästi kordaläinud hulgalisi meeleawaldusi.

Sotsialistlikus noorsoo ühingus kaswab oppositsioon kommunistliku noorsoo kasuks.

Üldiselt sammub S. K. N. Ü. kindlalt ja õieti Kom. Noorsoo Internatsionaali poolt ettenäidatud rada.

Prantsusmaa

Prantsusmaa K. N. Ü. kongress oli nelipühil. Kongress wõttis wastu resolutsiooni wabrikute rakukeste asutamise suhtes, määras ära majanduslise wõitluse praktilise töö am. ühisustes, kõigepealt metalli-, tekstiil- ja kaewandustöölise ühisustes jne.

Antimilitaristlikku tööd teeb ühing edukalt, mis silma paistis eriti Ruhri okkupatsiooni puhul, kus ta õige laialdast kampagnet korraldas antimilitaristlikes wõitluses ühes Saksa ühinguga. Eriti ilmuw antimilitaristlik ajakiri ilmub 30.000 eks., laialilaotatud lendlehtede arw on õige suur.

Samuti wõtab ühing aktiivselt osa majanduslisest wõitlusest. Hiljutise mäetöölise streigi ajal oskas ühing hästi siduda noorsoo küsimust streigiga, ning wõttis sel teel aktiivselt osa streikijate wõitlusest ettewõtjate wastu.

Itaalia

Waatamata werise fascistlise terrori peale, mis Itaalias möllab, häwitades töölisorganisatsioonid, kaswab siiski Itaalia ühing. Ühingu edu saawutuseks tuleb nimetada sotsialistliku noorsoo ühinemist kommunistliku noorsooga Itaalias. Itaalia K. N. Ü. wõttis wastuwaidlemata wastu K. N. I. otsused rakukeste loomises ja on ka sellele tegelikule tööle asunud.

Itaalia sotsialistlik noorsoo ühing otsustas omal wiimasel kongressil ühineda K. N. I-ga, mis 4,5 häälte arwuga wastu wõeti.

Komm. ühingu häälekandja ilmub põrandalla.

Idamaad

Kauges Idas sammub kommunistline noorsoo liikumine jõudsalt edasi, iseäranis suure töö on Hiina ühing korda saatnud, kes suutis oma mõju awaldata õpiwa noorsoo liikumise peale, juhtides seda imperialismi ja militarismi wastu, millest nüüd juba Hiinas laialised hulgad osa wõtawad. Hiinas on 50.000 liikm. rewolutsiooniline noorsoo ühing, kus kommunistliku noorsoo mõju maksew on.

Jaapanis on loodud põrandaalune Komm. Noorsoo Ühing. Koreas kaswab komm. noorsoo mõju järjest.

Austraalias hakkas hiljuti ilmuma ajakiri „Noor Kommunist“.

Kesk- ja Lõuna-Ameerika

Kesk- ja Lõuna-Ameerika tööstuslisse piirkonda kuuluwad järgmised riigid: Mexiko, Argentiina, Urugwai ja Chile.

Loodusliste tingimiste tõttu on siin mäetööstus esimesele plaanile nihutatud.

Nii, et kui siin kõnelda töölisliikumisest, siis tuleb puudutada mäetöölise organisatsiooni ja nende olukorda.

Kommunistline liikumine Kesk- ja Lõuna-Ameerikas on wiimaste aastate jooksul järjekindlalt kaswanud.

Mexiko töölisnoorsoo organisatsioonid on täies ulatuse Kommunistlise Noorsoo Internatsionaali programmi omaks tunnistanud.

Selleks, et laiematesse tööliskadadesse tungida, neid poliitilisele kui ka majanduslisele wõitlusele kaasa tõmmata, on Mexiko Kommunistline Noorsoo ühing partei kooli asutanud, kus praegu üle 200 seltsimehe ja seltsilise õpiwad. Samuti kutsuti minewal aastal Mexiko pealinnas Mexikos töölisterater ellu.

Mexiko Kommunistline Noorsoo ühing annab ka oma häälekandjat wälja. Lehte trükitakse 15000 eks.

Samuti kui Mexikos, moodustawad Argentiinas, Urugwais ja Chiles Kommunistlise noorsoo organisatsioonid tegewama osa.

Sealsed kommunistlised noorsoo ühinguud on energiliselt ka kommunistlike parteide organiseerimisele kaasa aitanud.

Vivo.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja A. Kõrgema.

O.-ü. „Waba Maa“ trükk, Tallinnas.

Hind 20 marka